

УДК 332.143

JEL Classification: D49, D52, F12, L10, L12, L13, L43, L94

Д. В. Гулак

D. V. Gulak

ДОСЛІДЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧОГО РИНКУ УКРАЇНИ

THE RESEARCH OF REGIONAL POWER MARKET OF UKRAINE

У статті здійснено дослідження діючої в Україні ринкової електроенергетичної моделі, визначено основних учасників ринку, їх функції та взаємозв'язок між собою. Проаналізовано та систематизовано ринкові моделі, за якими функціонують регіональні ринки електроенергії в світі. Досліджено їх переваги та недоліки порівняно з діючою в Україні моделлю ринку. Виділено основні трансформації, притаманні сучасним світовим ринкам електричної енергії.

Визначено основні показники електроенергетичної галузі, проаналізовано їх динаміку за останні роки, дано оцінку стану сучасного енергоринку, окреслено критерії ефективності його моделі розвитку. Визначено та досліджено основні тенденції, притаманні сучасному українському ринку електроенергії, їх вплив на подальший розвиток галузі в цілому.

Надано пропозиції щодо напрямів розв'язання існуючих проблем українського ринку електроенергії.

Ключові слова: електроенергетика; регіональний ринок; регіональна електроенергетика; ринковий огляд; аналіз ринкових показників; ринок України; електроенергетика України; ринкова модель.

Актуальність проблеми. В сучасному світі існує досить багато ринкових моделей, відповідно до яких відбувається функціонування регіональних електроенергетичних ринків. Кожна з них має свої переваги та недоліки. Електроенергетичний ринок розвинених країн вже давно працює за принципами демонополізації, конкуренції та вільного ціноутворення, однак українському ринку відповідні принципи поки не притаманні. Функціонування ринку електроенергії в Україні є неефективним, оскільки ринкова модель, принципи та методи, за якими його побудовано, є застарілими. Відтак, огляду функціонуючого ринку електроенергії, його перевагам та недолікам, а також ключовим показникам присвячене це дослідження.

Аналіз останніх джерел досліджень та публікацій. Проблема діючих в Україні та світі ринків електроенергії присвячені численні наукові праці. Так, Б. В. Слупський розглядає існуючі в світі моделі електроенергетичних ринків, а також аналізує форми та методи державного управління ними. Н. В. Кузьминчук розглядає можливе державне регулювання відповідного ринку в Україні та визначає його проблеми. Огляду основних показників ринку електроенергії присвячені праці А. С. Колісніченка. Однак у дослідженні теми української електроенергетики мало уваги присвячено адаптації світового досвіду до реалій нашої держави, а також темі реформи цього ринку. Аналіз основних показників є застарілим, оскільки охоплює 2008 – 2012 роки.

Мета статті – огляд діючого в Україні регіонального електроенергетичного ринку, визначення його основних показників та оцінювання їх динаміки за останні роки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ринок електроенергії в усьому світі є одним із найспецифічніших, оскільки електрична енергія як товар має ряд особливостей. Зростання державних економічних показників та добробут населення знаходяться в прямій залежності від ефективності функціонуючих на цьому ринку механізмів. Саме тому від вибору техніко-економічної моделі, за якою функціонує регіональний ринок електроенергії, вдосконалення та розвитку відповідних ринкових механізмів залежить майбутнє країни.

Світовий досвід налічує суттєву кількість різноманітних моделей, за якими функціонують регіональні ринки електроенергії в усьому світі. Розглянувши, проаналізувавши та систематизувавши їх, можна виділити чотири типові структури:

- **Регульована монополія.** Ринкова форма, за якої весь цикл постачання електроенергії споживачам (від генерації до споживання) здійснюється одним підприємством, за умови, що ціна реалізованої продукції та діяльність постачальника регламентовані та підконтрольні державі.

- **Єдиний покупець.** За такої регіональної ринкової моделі підприємства, що генерують електричну енергію, конкурують між собою за право постачання єдиному закупівельному оператору. При

цьому діяльність з транспортування електроенергії та постачання її кінцевому споживачу залишається монопольною.

- **Конкуренція на оптовому ринку.** Генеруючі компанії є конкурентами між собою та продають вироблену електроенергію одній із регіональних збутових компаній. Такі постачальники, конкуруючи між собою, здійснюють місцеве постачання електричної енергії споживачам, при цьому не маючи власних виробничих потужностей. Державним регулюванням передбачено формування тарифів для відпуску споживачам та відповідальність регіональних компаній за надійне, безперебійне електропостачання.

- **Конкуренція на роздрібному та оптовому ринку електроенергії (вільний ринок).** Найбільш досконала модель регіонального ринку електроенергії, оскільки передбачає наявність досконалих ринкових механізмів, таких як вільна конкуренція та вільне ціноутворення. За такої моделі відбувається конкуренція на роздрібному ринку електроенергії, що позитивно впливає на ціноутворення. Постачання електроенергії споживачам здійснюється не за регульованими державою тарифами, а за контрактами [1].

Стає зрозумілим, що перші три регіональні моделі містять значну кількість недоліків, оскільки за такого функціонування ринок фактично залишається регульованим та монопольним, а наявна конкуренція є незначною та не може робити значний вплив на ціноутворення. Остання модель містить у собі ознаки вільного ринку, тому є найбільш ефективною, однак складність механізмів, за якими вона функціонує, накладає суттєві обмеження щодо її застосування. Таким чином, у міжнародній практиці на регіональних електроенергетичних ринках відбуваються такі позитивні трансформації:

- перехід від монополізму до конкуренції;
- перехід від державного управління до державного регулювання;
- перехід від центрального планування до лібералізації;
- перехід від державної до приватної власності [2].

На жаль, на цьому історичному етапі український ринок електричної енергії функціонує за моделлю Єдиного покупця, відтак йому притаманні відсутність конкуренції, значне постійне державне регулювання та монопольність. Розглянемо діючу схему регіонального електроенергетичного ринку в Україні та визначимо його основних учасників (рис. 1) [3].

Як видно зі схеми, державне регулювання здійснюється двома інститутами: Міністерством палива та вугільної промисловості та Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), які здійснюють нагляд і регламентацію діяльності енергоринку шляхом таких форм впливу:

- забезпечення відповідної нормативно-правової бази для функціонування ринку;
- регулювання цін та тарифів;
- ліцензування учасників ринку;
- регулювання попиту та пропозиції на електроенергію;
- встановлення правил здійснення ліцензованої діяльності та перевірки їх дотримання [4].

Оптовий ринок електроенергії (ОРЕ) є системою виробничих, фінансових, економічних та юридичних відносин між суб'єктами підприємницької діяльності, які отримали від НКРЕКП відповідні ліцензії на здійснення діяльності з виробництва або розподілу електроенергії та підписали спеціальний договір між учасниками енергоринку [5]. Обов'язковою умовою для членів ОРЕ є заборона прямого продажу виробленої генеруючими підприємствами електроенергії постачальникам. Різниця ціни електроенергії залежно від технології виробництва визначає одну із головних функцій енергоринку – збалансування вартості енергії, купованої постачальниками для її подальшої реалізації.

Рада ОРЕ здійснює нагляд за роботою оптового постачальника електроенергії, підприємства ДП «Енергоринок», і виконанням умов договору між членами оптового ринку електроенергії та пов'язаних з цим зобов'язань.

Для проведення розрахунків за куплену на ОРЕ електроенергію суб'єкти ринку відкривають в установах уповноваженого банку поточні рахунки зі спеціальним режимом використання. [6] Розподіл коштів відбувається відповідно до алгоритму розподілу коштів, що затверджує НКРЕКП.

Підприємствами, які виробляють електричну енергію на території України, є:

- атомні електростанції;
- теплові електростанції та теплоелектроцентралі;
- гідроелектростанції та гідроакумуючі електростанції;
- підприємства малої та альтернативної енергетики.

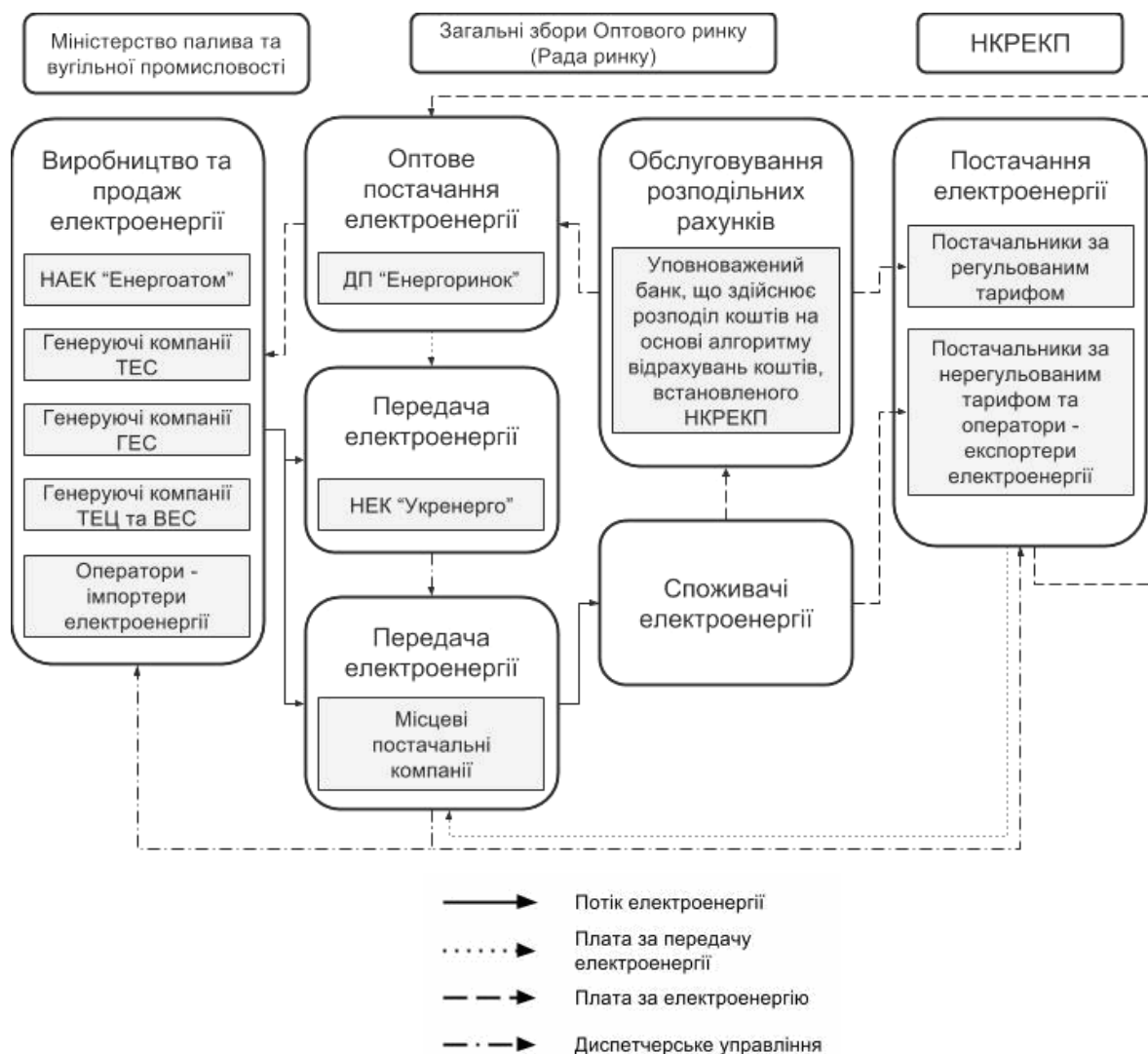

Рис. 1. Функціонуєча схема ринку електроенергії в Україні

Вироблену генераційними потужностями електроенергію підприємство НЕК «Укренерго» за допомогою магістральних та високовольтних ліній передає регіональним постачальникам, які здійснюють її кінцевий розподіл споживачам на певній території.

Як будь-який регіональний ринок, ринок електроенергії в Україні має свої показники. Показником у цьому дослідженні називаємо чисельний параметр, критерій якої-небудь властивості, якості економічного об'єкта, явища, процесу чи рішення [7]. У дослідженні визначені та проаналізовані основні показники електроенергетичної галузі України, а саме:

- динаміка корисного відпуску електричної енергії споживачам;
- структура виробництва електроенергії;
- тарифи на відпуск виробленої електроенергії;
- розвиток альтернативної електроенергетики;
- оплата за відпущену на ОРЕ електроенергію;
- величина технологічних витрат електроенергії;
- структура експорту енергії за межі України;
- динаміка споживання електроенергії споживачами.

Динаміка корисного відпуску електричної енергії споживачам. З 2010 р. по 2012 р. спостігалось зростання корисного відпуску на 5,6 % з 170,9 млрд. кВт. год. до рівня у 180,5 млрд. кВт. год., однак протягом 2013 – 2014 рр. відбулось його поступове зменшення до 165,8 млрд. кВт. год. Графічно динаміку зміни корисного відпуску відображено на рис. 2.

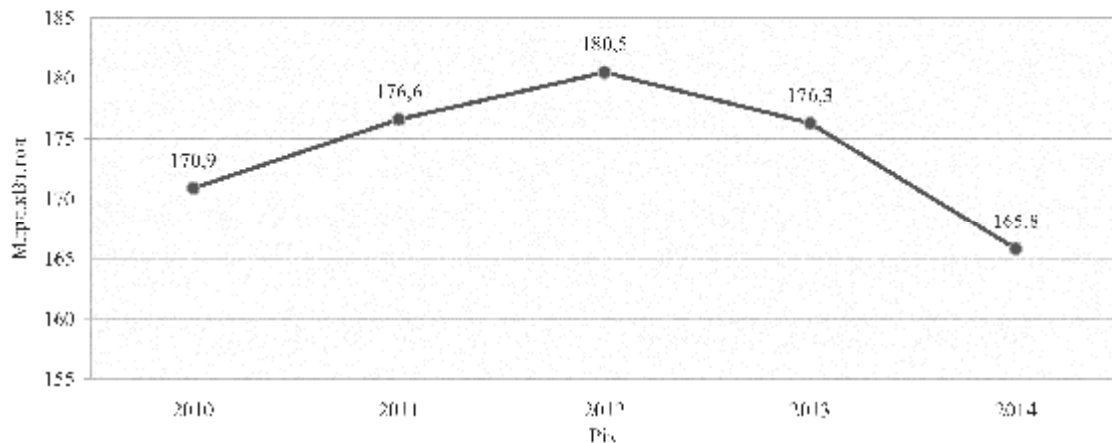

Рис. 2. Динаміка зміни корисного відпуску електроенергії за 2010 – 2014 рр., млрд. кВт. год.

Примітка: складено автором на основі [10]

Структура виробництва електроенергії у 2014 році. В структурі виробництва електроенергії, що реалізовано на ОРЕ у 2014 році, АЕС становлять 50,2 %, або 83,2 млрд. кВт. год., ТЕС – 37,5 %, або 62,0 млрд. кВт. год., ГЕС та ГАЕС – 5,2 %, або 8,6 млрд. кВт. год., ТЕЦ – 5,8 %, або 9,9 млрд. кВт. год., виробники електроенергії з альтернативних джерел – 1,2 %, або 2,0 млрд. кВт. год., інші виробники – 0,1 %, або 0,1 млрд. кВт. год. В грошовому еквіваленті структура реалізації електроенергії у 2014 році склалась таким чином:

- АЕС реалізували на ОРЕ електричної енергії на суму у 27,8 млрд. грн., або 26,8 % від загальної суми реалізованої на ринку електроенергії;
- ТЕС – 52,6 млрд. грн., або 50,7 % від загальної реалізації;
- ТЕЦ – 13,3 млрд. грн., або 12,8 % від загальної реалізації;
- ГЕС – 3,1 млрд. грн., або 3,0 % від загальної реалізації;
- виробники з альтернативних джерел – 6,9 млрд. грн., або 6,6 % від загальної реалізації;
- інші виробники – 0,1 млрд. грн., або 0,1 % від загальної реалізації.

Всього було реалізовано електроенергії на ринок у сумі 103,8 млрд. грн. Графічне зображення структури виробленої та реалізованої на ОРЕ електроенергії у 2014 році можна побачити на рис. 3.

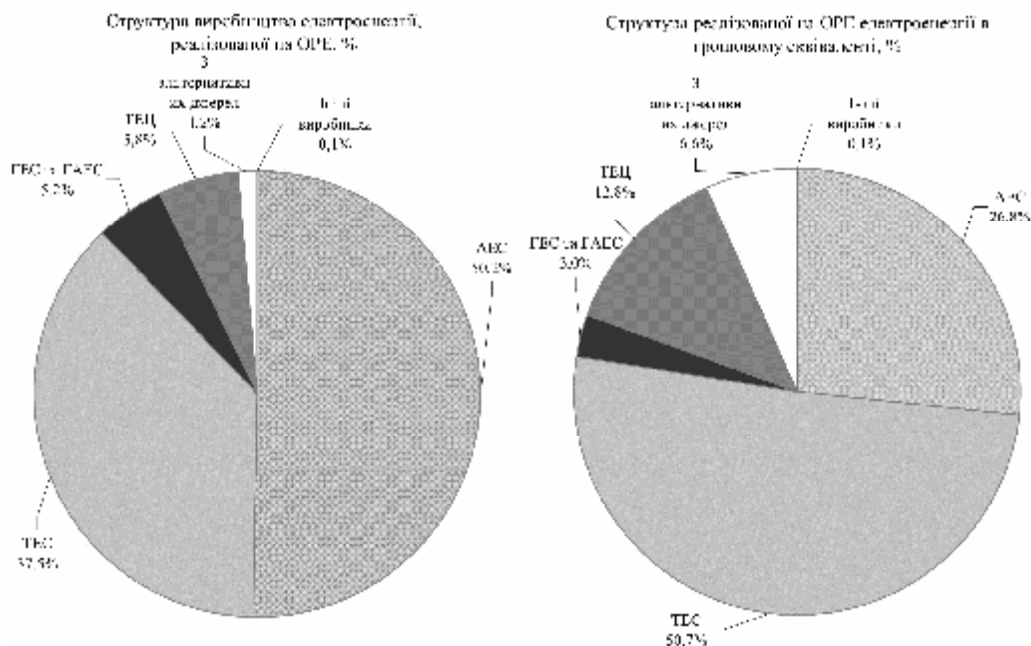

Рис. 3. Структура виробленої та реалізованої в 2014 році на ОРЕ електроенергії, %

Примітка: складено автором на основі [10]

Тариф на відпуск електроенергії виробниками. За статистичними даними НКРЕКП, у 2014 році середній тариф на відпуск електроенергії виробниками був наступним:

- АЕС – 27,68 коп./кВт. год.;
- ГЕС – 30,12 коп./кВт. год.;
- ТЕЦ – 112,37 коп./кВт. год.;
- ТЕС – 71,06 коп./кВт. год.;
- електроенергія з альтернативних джерел – 285,99 коп./кВт. год.

Розглянувши середній тариф на відпуск електроенергії виробниками в динаміці з 2010 по 2014 рр., з'ясуємо, що відбувається значне зростання вартості електроенергії, виробленої за усіма технологіями, однак найбільше за п'ять років зросли тарифи на електроенергію, вироблену з альтернативних джерел (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка середнього тарифу на відпуск електроенергії виробниками, коп./кВт. год.

Вид генерації електроенергії	2010	2011	Відхилення порівняно з 2010 роком	2012	Відхилення порівняно з 2011 роком	2013	Відхилення порівняно з 2012 роком	2014	Відхилення порівняно з 2013 роком	Відхилення порівняно з 2010 роком
АЕС	15,83	18,82	19%	21,38	14%	21,74	2%	27,68	27%	75%
ГЕС	11,36	12,92	14%	20,65	60%	20,03	-3%	30,12	50%	165%
ТЕЦ	68,76	87,21	27%	104,90	20%	106,61	2%	112,37	5%	63%
ТЕС	46,44	55,29	19%	58,82	6%	63,17	7%	71,06	12%	53%
Альтернативна джерела генерації електроенергії	93,84	137,36	46%	276,86	102%	262,36	-5%	285,99	9%	205%

Примітка: складено автором на основі [10]

Розвиток альтернативної електроенергетики є важливим для майбутнього країни, оскільки такий метод генерації енергії є екологічно чистим та безпечним, однак беручи до уваги «стимулюючі тарифи», встановлені НКРЕКП для «зелених» електростанцій, можна дійти висновку про їх економічну необґрунтованість та упередженість. За даними НКРЕКП на грудень 2014 року, рівень тарифів на електроенергію, вироблену з альтернативних джерел, був таким:

- електроенергія, вироблена на вітрових електростанціях, – від 101,66 до 177,90 коп./кВт. год.;
- електроенергія, вироблена за допомогою міні гідроелектростанцій, – від 182,99 до 304,98 коп./кВт. год.;
- електроенергія, вироблена з біомаси або біогазу, – 194,85 коп./кВт. год.;
- електроенергія, вироблена за допомогою сонячних електростанцій, – від 533,71 до 731,95 коп./кВт. год.

Структура відпуску електроенергії, виробленої з альтернативних джерел електроенергії, у 2010 – 2014 рр. була наступною (табл. 2).

Протягом 2010 – 2014 років зростає роль вітроелектростанцій на ринку електроенергії, оскільки кількість електроенергії, виробленої за їх допомогою, стає більшою з року в рік. При цьому ця електроенергія є найдешевшою серед альтернативних джерел генерації. Зростання середнього тарифу на відпуск електроенергії пояснюється зростанням з 2011 року кількості виробленої на сонячних електростанціях енергії, тариф на генерацію якої є найдорожчим серед «зелених» тарифів.

Таблиця 2

Структура відпуску електроенергії об'єктами електроенергетики, що працюють за «зеленим» тарифом, у 2010–2014 рр., млн. кВт. год.

Вид електроенергії, що генерується	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік
Вітрові електростанції	49,2	89,0	257,5	636,4	1171,5
Біомаса або біогаз		9,6	17,7	37,5	100,3
Малі ГЕС	192,5	203,4	171,9	286,0	250,7
Сонячні електростанції		30,1	333,6	562,8	485,2
Всього	241,7	332,1	780,7	1 522,7	2 007,7

Примітка: складено автором на основі [10]

Оплата за відпущену електроенергію. Відсоток оплати за відпущену енергію у 2014 році становив 94,4 %. Найнижчий рівень розрахунків спостерігався у вугільній промисловості – 61,5 % та у житлово-комунальному секторі – 87,5 %. Приріст заборгованості за спожиту електроенергію у 2014 році становив 2,5 млрд. грн. Відсоток розрахунків у 2014 році є найнижчим за останні п'ять років:

- у 2013 році – 97,6 %;
- у 2012 році – 99,8 %;
- у 2011 році – 97,8 %;
- у 2010 році – 97,8 %.

За останні роки рівень розрахунків за спожиту електричну енергію не набув 100 % значення, а це означає щорічний приріст заборгованості. У 2013 році приріст заборгованості становив 2,4 млрд. грн., у 2012 році – 1,5 млрд. грн., у 2011 році – 1,6 млрд. грн., у 2010 році. – 0,5 млрд. грн. Сумарний приріст заборгованості за п'ять років становив 8,5 млрд. грн.

Величина технологічних витрат електроенергії. Протягом 2014 р. величина загальних технологічних витрат при передачі електроенергії в мережах є високою і становить 18,6 млрд. кВт. год., або 11,17 %, однак при затверженому нормативі у 20,6 млрд. кВт. год., або 12,40 %, відбувається економія технологічних витрат у розмірі 2,0 млрд. кВт. год., або 1,23 %. У 2010 – 2013 роках також спостерігається економія технологічних витрат у розмірі 7,2 млрд. кВт. год. Протягом 2002 – 2007 років спостерігалась негативна тенденція, за якої величина фактичних технологічних витрат була більша за нормативну. За цей період загальна сума понаднормативних витрат становила 29,0 млрд. кВт. год. Динаміку і тенденцію нормативних та фактичних витрат електроенергії за 2002 – 2014 роки можна побачити на рис. 4.

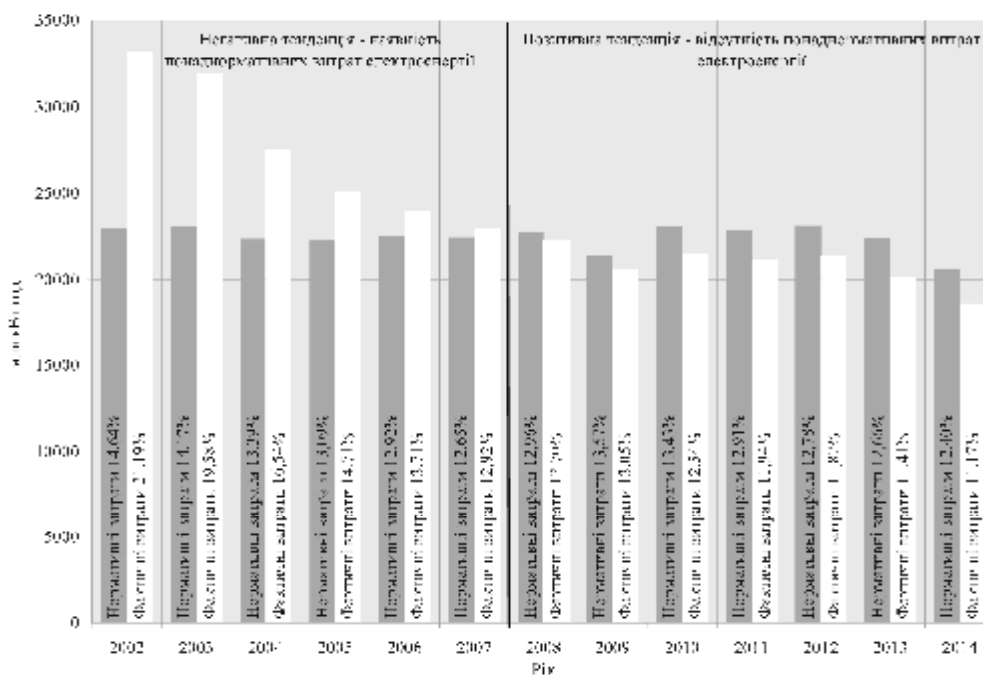
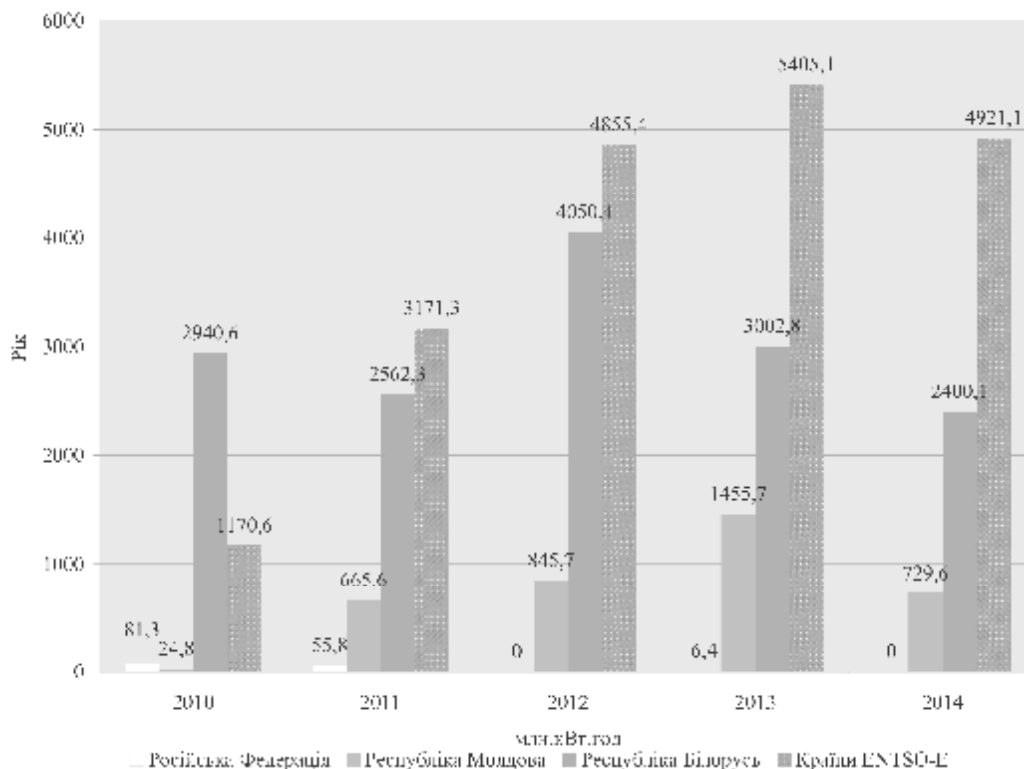

Рис. 4. Динаміка нормативних та фактичних витрат електроенергії за 2002 – 2014 роки

Примітка: складено автором на основі [10]

Експорт за межі України. З метою експорту за межі України на Оптовому ринку електроенергії у 2014 році було придбано 8,1 млрд. кВт. год., що на 1,8 млрд. кВт. год. менше порівняно з 2013 роком (9,8 млрд. кВт. год.) Діаграму експорту електроенергії у 2010 – 2014 роках зображено на рис. 5.

Рис. 5. Структура експорту електроенергії до сусідніх країн у 2010 – 2014 роках

Примітка: складено автором на основі [10]

В структурі експортованої енергії найменшу частку займає експорт до Російської Федерації, найбільшу – експорт електроенергії на захід до країн ENTSO-E, тобто Угорщини, Словаччини, Румунії та Польщі. У 2012 та 2014 рр. експорт до Російської Федерації не відбувався. Експорт до сусідніх країн збільшувався протягом 2010 – 2013 рр., і лише у 2014 році спостерігається його зменшення.

Споживання електроенергії за категоріями. Обсяги спожитої електричної енергії різними категоріями споживачів у 2010 – 2014 роках наведено у табл. 3.

Таблиця 3

Обсяги спожитої електроенергії основними категоріями споживачів, млрд. кВт. год.

Категорія споживачів	2010	2011	2012	2013	2014
Промислові споживачі	61,9	61,4	58,0	51,1	41,7
Залізничні споживачі	0,5	1,4	0,6	0,6	0,6
Сільськогосподарські споживачі	2,7	2,7	2,7	2,7	2,4
Житлово-комунальні господарства	9,8	9,7	9,8	9,8	8,2
Водоканали	4,2	4,0	4,0	4,1	3,3
Населення	33,7	34,5	36,2	37,2	33,7
Інші непромислові споживачі	15,6	15,3	15,9	16,3	14,2

Примітка: складено автором на основі [10]

З наведеної таблиці видно, що по категорії промислових споживачів протягом 2010 – 2014 років відбувалось зменшення обсягу споживання. Відповідне зменшення відбувалося за рахунок впровадження новітніх енергозберігаючих технологій.

Наприклад, в січні 2012 року було відкрито електросталеплавильний завод Інтерпайп, який порівняно з мартенівським виробництвом металу споживає енергії у 2,2 разу менше [8]. Металургійний комбінат «Азовсталь», що належить холдингу «Метінвест», з 2008 року експлуатує установку, призначену для забезпечення киснем конвертерного, доменного і мартенівського цехів, що дозволяє йому заощаджувати близько 16 млн. кВт. год. електроенергії на рік [9]. Стратегією до 2020 року міжнародної групи компаній Group DF, що належить Дмитру Фірташу, передбачено впровадження інноваційних енергозберігаючих проектів на підприємствах групи. Таким чином, можна говорити про зменшення споживання електроенергії завдяки впровадженню енергозберігаючих технологій на вже існуючих промислових підприємствах. Відкриття нових сучасних промислових підприємств завжди межує з поняттям енергоощадності та екологічності.

До інших непромислових споживачів відносять споживачів, що не виробляють продукцію, а в основному ведуть свою діяльність у сфері продажу товарів або наданні послуг. Зменшення споживання по цій категорії споживачів спричинено загальним економічним спадом економіки України внаслідок несприятливої політичної, військової та соціальної ситуації в країні.

Причиною зменшення споживання по категорії населення є економія використання електричної енергії внаслідок зростання цін на комунальні послуги, споживчі товари та послуги.

Висновки. Функціонування електроенергетичного ринку в Україні є малоефективним, оскільки він діє за застарілою моделлю. Для подальшого економічного розвитку країні потрібен поступовий перехід до більш прогресивних ринкових механізмів, впровадження яких можливе, спираючись на адаптований світовий досвід. Протягом останніх років проводиться діяльність щодо поступового реформування ринку, однак станом на сьогодні до повної трансформації енергоринку ще далеко. Для подальшого розвитку українського ринку електроенергії необхідна суттєва участь усіх суб'єктів господарювання у ринкових трансформаціях, а також значна підтримка з боку держави.

Розглянувши основні показники ринку електроенергії, можна констатувати, що навіть на такому консервативному ринку протягом останніх років відбуваються трансформації та зміни, оскільки із здорожчанням вартості енергоносіїв відбувається поступовий перехід до енергозбереження. Також важливо відзначити, що світові інноваційні процеси та «озеленення» електроенергетики не обходять стороною Україну, однак діючі механізми стимулювання такого напрямку розвитку залишаються сумнівними.

Список використаної літератури

1. Слупський Б. В. Основні моделі ринків електроенергетики та особливості їх державного регулювання: порівняльний аналіз [Електронний ресурс] / Б. В. Слупський. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/dums/2009_3/09sbvtrpa.pdf
2. Кузьминчук Н. В. Інституційні аспекти державного регулювання взаємовідносин суб'єктів електроенергетичного ринку / Н. В. Кузьминчук // Проблеми економіки. – 2014. – 1. – С. 59–64.
3. Дергачова В. В. Формування конкурентного енергетичного ринку України на умовах сталого розвитку / В. В. Дергачова, К. О. Кузнєцова. – 2014.
4. Слупський Б. В. Форми та методи державного управління електроенергетичною галуззю [Електронний ресурс] / Б. В. Слупський, В. А. Малюська. – Режим доступу : <http://www.academy.gov.ua/ej/ej15/txts/12SBVUEG.pdf>
5. Гайдук А. Б. Ринок електроенергії України : сучасний стан і перспективи розвитку / Гайдук А. Б., Олійник Я. І., Косар Н. С. – 2012.
6. Закон України «Про електроенергетику» від 16.07.2015 № 575/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/575/97-ВР>
7. Колесніченко А. С. Діагностика стану взаємовідносин суб'єктів електроенергетичного ринку України / А. С. Колесніченко // Коммунальное хозяйство городов. – 2014. – 114. – С. 36–43.
8. Презентація «Интерпайп сталь – новая философия металлургического производства» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.interpipe.biz/upload/catalog/20140527183121b2760d349eadc69a88db7a673d17183f.pdf>
9. Офіційний сайт компанії «Метінвест» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.metinvestholding.com/ua>
10. Звіти Національної комісії, що здійснює державне регулювання в сферах енергетики та комунальних послуг за 2010 – 2015 роки.

References

1. Slupskiy, B. V. Osnovni modeli rynkiv elektroenergetyky ta osoblyvosti yih derzhavnoho reguluvannya: porivnyalnyy analiz [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/dums/2009_3/09sbvrpa.pdf
2. Kuzminchuk, N. V. (2014) Instytutsiyni aspekty derzhavnoho reguluvannya vzayemovidnosyn sub'ektiv elektroenergetychnoho rynku. *Problemy ekonomiky*, (1), pp. 59–64.
3. Dergachova, V. V., Kuznetsova, K. O. (2014) Formuvannya konkurentnoho energetychnoho rynku Ukrainy na umovah staloho rozvytku.
4. Slupskyy, B. V., Malyuska, V. A. Formy ta metody derzhavnoho upravlinnya elektroenergetychnoyu galuzzyu [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej15/txts/12SBVUEG.pdf>
5. Gayduk, A. B., Olfynyk, Ya. I., Kosar, N. S. (2012) Rynok elektroenergiyi Ukrainy : suchasnyy stan i perspektyvy rozvytku.
6. Zakon Ukrainy «Pro elektroenergetyku» from 16.07.2015 № 575/97-VR [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/575/97-VR>
7. Kolesnichenko, A. S. (2014) Diagnostyka stanu vzayemovidnosyn sub'ektiv elektroenergetychnoho rynku Ukrainy. *Kommunalnoe hozyaystvo gorodov*, (114), pp. 36–43.
8. Prezentatsiya «Interpayp stal – novaya filosofiya metalurgicheskogo proizvodstva» [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <http://www.interpipe.biz/upload/catalog/20140527183121b2760d349eadc69a88db7a673d17183f.pdf>
9. Officiyny site kompaniyi «Metinvest» [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <http://www.metinvestholding.com/ua>
10. Zvity Natsionalnoyi komisiyi, scho zdiysnyue derzhavne reguluvannya v sferah energetyky ta komunalnyh poslug za 2010–2015 roky.

D. V. Gulak

THE RESEARCH OF REGIONAL POWER MARKET OF UKRAINE

Power market in the world is one of the most specific because electric power has a number of features. The growth of economic welfare directly depends on the efficiency of this industry. This research is connected with Ukrainian power market model and its key indicators.

In modern world there are many market models, according to which regional power markets are functioning. Each of them has its own advantages and disadvantages. But the functioning of Ukrainian power market is ineffective because market model, its rules and methods are outdated.

Ukrainian power market is functioning by a model of single buyer. And this means that among international practice of regional power markets it requires great changes. As any regional market, Ukrainian power market has its own characteristics. They are: quantity of energy sold to the customers; structure of produced energy; prices of produced energy; development of green power engineering; value of energy lost in electric nets during transportation; structure of energy export; dynamics of using energy among customers.

So the functioning of Ukrainian power market is ineffective because it is based on outdated model. In recent years the activities have been conducted to reform power market, but today it is still far of its complete transformation. The development of Ukrainian power market requires significant participation of all market participants and the state.

Having reviewed the main indicators of power market we can say that even such a conservative market place in recent years has changed because of the growing energy cost and introduction of energy saving. It is also important that Ukraine doesn't ignore the world's innovation processes of power "greening".

Keywords: *electric power, regional market, regional electric power, market overview, analysis of market indicators, market of Ukraine, Ukraine's power market, market model.*